

Stari sat jos radi za zanate: Trskar

Trska materijal za sva vremena, proslost i buducnost izolacije

Narandzasta, zuta, zelena mesaju se palete jeseni kraj mora trske, zelene vode i oblaka na plavoj podlozi. Upravo te velike povrse trske po obodima Carske bare i ribnjaka Ecke polja su na kojima zanje svoju „njivu“ jedan od poslednjih trskara u ovom kraju. Stari zanat koji odoleva tehnologiji i napretku, zahvaljujuci evoluciji ekoloske svesti i smislu za lepo, dao je sansu Mirku Godi da nastavi zanimanje svojih predaka. Njegova radionica je u slikovitom banatskom selu Belo Blato, na desetak kilometara od Zrenjansa, u jednom od nasih najlepsih prirodnih vodnih rezervata, pored obilja vode ali i barske trske. Pre 15 godina Mirko je revitalizovao radionicu i firmu, koju je osnovao jos njegov otac pre tridesetak godina, modernizujuci madsnama stari zanat rucnog pletenja trske i sevara. Uveren je da je ona buducnost u poplavi vestackih izolacionih ali i dekorativnih materijala.

Trska kao izolator bila je od davnina poznata narodima koji su ziveli pored vode. Cak su primitivno povezane trske pronadjene na podovima stassta u Lepenskom viru. Znalo se da kuce od naboja u Vojvodini, pokrivene trskom i sa njom kao izolatorom u zidovima, predstavljaju najvecu branu jakim ravnicarskim zimama. Sve to su ponovo aktuelizovali Holandjas (koji su, uz Nemce, i glavni Mirkovi kupci), pocevsi da upotrebljavaju neljustenu trsku uz gradjevinisku opeku kao najbolju prirodnu branu temperaturnim amplitudama. Americka ispitivanja u laboratorijama pokazala su da je trska i sjajna zastita od radijacije. Zid presovane trske debljine pet santametara ne propusta atome radijuma kao da je specijalni betonski od 25 centimetara.

Zahvaljujuci svojstvima kojih su jos nasi preci bili svesni, trska ponovo nailazi na siroku primenu u gradjevinarstvu i dekoraciji. Zbog ogromne potrosnje Holandjani su prinudjeni vestacki da uzgajaju ovu biljku, koja je zapravo na mnogim mestima prava posast i korov koji osvaja gsovne puteve i isusuje vodene povr sine.

Zetva trske obavlja se po sto hladnijem vremenu, kada su temperature daleko ispod nule. Tada biljka vegetativno sazreva za secenje. Najpogodnije vreme je od kraja novembra pa sve do januara kada se lisce osusi i otpadne a stabljika je skoro potpuno suva. Sama zetva je tezak posao koji se obavlja stojeci u vodi ili ledu, kada ne pomazu ni alaske specijalne cizme da noge ostanu suve. Mirko pozanje sa unapred skupo zakupljesh parcela u jednom ciklusu preko deset hiljada snopova. Naravno da za tako veliki posao ima pomagace, ali je

on i dalje najbrzi i cesto oni koji sortiraju trsku ne shizu da odloze i baliraju snopove.

Tako uvezana trska odlaze se jos neko vreme, zasticena od kise, ponovo sortira, na specijalnom nozu odrezuje na meru i potom ide na ljuscenje u zavisnosga za sta se koristi. Gradjevinska trska se ne ljusti, a ona za dekoraciju enterijera, asure, venecijanere ili razne zanimljive ukrasne

predmete koje pravi Milena, zena ovog majstora za trsku, dodatno se jos cepa i lakira ili farba po zelji. Kao majstor za pletenu trsku, Mirko je i jedan od nasih najvećih stručnjaka za pravljenje tradicionalnih trscash krovova. Njima se sve vspe, zbog egzoticnosti i pozitivnih svojstava, oblazu splavovi restoras, kao i pomocne kucice na imanjima po citavoj Evropi. Za Karadjordjevice je radio cuvenu trscanu kucicu u okviru dedinjskog dvorskog kompleksa. Cak je i Mihail Gorbacov, u poseti nasoj zemlji, trazio da spava u trscanoj kuci jer ga je to podsecalo na detanjstvo provedeno u dedinoj daci. Naravno da se obezbedjenje najezilo, ali su zelju cuvenog kreatora perestrojke morali da ispostuju. Postojala je ideja da majstor ode u Rusiju i napravi takvu istu kucicu i za porodicu Gorbacov, ali se to kasnije zaboravilo.

Pletena trska za gradjevinarstvo pravi se masinski, ali se za dekoraciju mnoge stvari i dalje rade rucno. U toku jedne sezone, koja traje do sledece zetve, radionica Mirka Gode napravi preko sto hiljada kvadrata pletiva,

stukatura, ljustene gusto i retko pletene trske i jedva zadovoljava traznju za ovim, kako kazu, prirodnim izolatorom proslosti ali i buducnosti. Kada sledeceg leta budete seli u prijatnu senku tende nekog kafea na moru ili suncobrana od trske, setite se price o trsci i koliko je potrebno truda da bismo uzivali bezbedni od stetnog zracenja.

izvor: "Politika"